

Sygn. akt I BU 1/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania M. T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 lutego 2016 r.,
skargi ubezpieczonego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 22 listopada 2012 r.,
w części dotyczącej odwołania od decyzji z dnia 16 czerwca 2011 r.,
znak CW [...],

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 16 czerwca 2011 r., znak: CW [...], odmówił wnioskodawcy M. T. prawa do wypłaty zasiłku chorobowego za okresy od 16 do 19 lipca 2010 r., od 23 listopada 2010 r. do 4 stycznia 2011 r. oraz od 18 stycznia do 16 czerwca 2011 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że niezdolność do pracy wnioskodawcy wystąpiła w okresie, w którym nie podlegał on ubezpieczeniu chorobowemu lub nie posiadał wymaganego ustawą 90 dniowego nieprzerwanego okresu ubezpieczenia chorobowego. Kolejną decyzją z dnia 22 czerwca 2011 r., znak: .../2011, organ rentowy zobowiązał wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranego przez jego żonę – E. T. zasiłku chorobowego za okres od 22 grudnia 2009 r. do 29 kwietnia 2010 r. w kwocie 7.107,90 zł wraz z odsetkami w kwocie 1.187,86 zł oraz zasiłku macierzyńskiego za okres od 30 kwietnia do 30 września 2010 r. w kwocie 8.485,40 zł wraz z odsetkami w kwocie 1.006,47 zł. W uzasadnieniu tej decyzji podniesiono, że po uprawomocnieniu się decyzji ZUS z dnia 3 listopada 2010 r., na mocy której M. T. został objęty ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, powstała zaległość w opłaceniu składek, a składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za E. T., osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności gospodarczej, w okresie od września 2009 r. do października 2010 r. zostały opłacone w niewłaściwej, zaniżonej wysokości i została ona wyłączona z dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Od powyższych decyzji odwołanie wniósł M. T.

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 4 września 2012 r., po rozpoznaniu odwołania od powyższych decyzji, zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 16 czerwca 2011 r., CW [...], w ten sposób, że (pkt I) przyznał wnioskodawcy prawo do zasiłku chorobowego za okresy od 16 do 19 lipca 2010 r.; od 23 listopada 2010 r. do 4 stycznia 2011 r. oraz od 18 stycznia 2011 r. do 5 czerwca 2011 r., w pkt II oddalił odwołanie w pozostałym zakresie, a także zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 22 czerwca 2011 r. (pkt III) uznając, że wnioskodawca nie jest zobowiązany do zwrotu należnie pobranych przez jego żonę zasiłków. Sąd ten argumentował, że organ rentowy nie był uprawniony do ponownego przeliczenia konta odwołującego się i

zaliczenia płatności na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, niezgodne z jego wskazaniem w dokumencie płatniczym.

Po rozpoznaniu apelacji organu rentowego, który zaskarżył pkt.: I i III wyroku Sądu pierwszej instancji, Sąd Okręgowy w K. - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 22 listopada 2012 r. zmienił zaskarżony wyrok w jego pkt. I i III i oddalił odwołanie wnioskodawcy od obu decyzji. Sąd drugiej instancji uznał, że Sąd Rejonowy poczynił częściowo nieprawidłowe ustalenia faktyczne. W jego ocenie, wnioskodawca próbował wykazać pozostawanie poza systemem ubezpieczeń społecznych z tytułu działalności gospodarczej w 2009 r., co mu się nie udało, ale ponieważ za ten okres nie opłacał składek, bo ich opłacanie rozpoczął od stycznia 2010 r., powinien był złożyć dokumenty korygujące na wezwanie organu rentowego. Skoro wnioskodawca tego nie uczynił, to organ rentowy dokonał ponownego przeliczenia jego konta i zaliczył wpłacone składki na dobrowolne ubezpieczenie jako wpłaty zaległe na ubezpieczenie obowiązkowe, w konsekwencji stwierdził brak wymaganego okresu dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego koniecznego do uzyskania prawa do zasiłku chorobowego przez płatnika składek oraz osobę współpracującą.

Po wstępnej ocenie skargi kasacyjnej wnioskodawcy Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 16 września 2013 r. określił wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie o zasiłek chorobowy w kwocie 8.556,00 zł i w tej części odrzucił skargę kasacyjną jako przedmiotowo niedopuszczalną. Natomiast skargę kasacyjną od wyroku wydanego w sprawie z odwołania od decyzji z dnia 22 czerwca 2011 r. przedstawił do rozpoznania Sądowi Najwyższemu, który wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2014 r. uchylił zaskarżony wyrok w zakresie odnoszącym się do decyzji organu rentowego z dnia 22 czerwca 2011 r., znak: .../2011, i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego. W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy wskazał, iż wymóg 90 dni wyczekiwania (okres karencji) z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa nie ma zastosowania do osób, które spełniają przesłanki nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego, o którym mowa w art. 29 tej ustawy. Ponadto uznał, że organ rentowy nie może dokonywać

przeliczenia konta ubezpieczonego z pominięciem prawidłowo wypełnionych deklaracji ubezpieczeniowych i dokonanych na ich podstawie terminowych wpłat przez „dowolne” zaliczanie wpłat na poczet zaległych należności składkowych.

Sąd Okręgowy, po ponownym rozpoznaniu sprawy z odwołania od decyzji z dnia 22 czerwca 2011 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu pierwszej instancji w części odnoszącej się do pkt. III tego wyroku i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz wnioskodawcy kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w części dotyczącej pkt I wyroku, odnoszącej się decyzji organu rentowego z dnia 16 czerwca 2011 r., CW [...], odmawiającej prawa do zasiłku chorobowego wniósł M. T., zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczenia składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a także naruszenie art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 51 § 1 i art. 62 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, przez mylne przyjęcie, że organ rentowy był uprawniony do dokonania przeliczenia konta „powoda” z pominięciem prawidłowo wypełnionych deklaracji ubezpieczeniowych i dokonanych na ich podstawie terminowych wpłat, w ten sposób, że zaliczył wpłaty za wskazane okresy na poczet zaległych składek. Wydanie prawomocnego wyroku w zaskarżonej części spowodowało wyrządzenie szkody wynikającej z utraty zasiłku chorobowego w kwocie 8.556,00 zł, a wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było możliwe. Skarżący wniósł o stwierdzenie, że zaskarżony wyrok w części dotyczącej pkt I w zakresie odnoszącym się do decyzji organu rentowego z dnia 16 czerwca 2011 r., znak: CW [...], jest niezgodny z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczenia składek, do których poboru jest zobowiązany

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesiona skarga przeciwko wyrokowi Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 listopada 2012 r. w jego części zmieniającej negatywną decyzję zasiłkową z dnia 16 czerwca 2011 r., CW [...], przez oddalenie odwołania skarżącego, okazała się ewidentnie ułomna już i przede wszystkim dlatego, że nie zawierała adekwatnych podstaw zaskarżenia, które umożliwiałyby potencjalną weryfikację tego negatywnego dla skarżącego osądu odwołania w sprawie o zasiłek chorobowy. Orzekanie z odwołania od negatywnej decyzji zasiłkowej następuje przede wszystkim na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa zasiłkowa). Tymczasem w skardze zabrakło zarzutów naruszenia adekwatnych podstaw zaskarżenia wynikających z potencjalnego naruszenia zawartych w tej ustawie przepisów prawa materialnego (co najmniej jej art. 4 ust. 1 pkt 2 i art. 6 ust. 1), które jedynie w związku z przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczenia składek, stanowiły materialnoprawne podłoże i podstawę wydanej decyzji zasiłkowej oraz zaskarżonego negatywnego osądu tego zakresu odwołania. Uniemożliwiało i wykluczało to weryfikację zaskarżonego w nadzwyczajnym trybie skargowym osądu sprawy przez pryzmat potencjalnej niezgodności z innymi, niż przepisy ustawy zasiłkowej, przepisami prawa materialnego. Konkretnie rzecz ujmując, bez wskazania adekwatnych podstaw i zarzutów naruszenia konkretnych przepisów ustawy zasiłkowej, których skarga w ogóle nie wskazała jako podstaw skargowego zaskarżenia, niemożliwa i procesowo wykluczona była skargowa weryfikacja zaskarżonego wyroku.

Ponadto wniesiona skarga nie zawierała też jakichkolwiek argumentów prawnych, które umożliwiałyby weryfikację negatywnego dla skarżącego osądu

odwołania od decyzji odmawiającej przyznania prawa do zasiłku chorobowego. W szczególności, ułomne ograniczenie podstaw zaskarżenia do przepisów regulujących zasady i tryb postępowania w sprawach „rozliczania składek” było oczywiście niewystarczające, bo Sąd Najwyższy nie ma obowiązku, a przede wszystkim procesowej możliwości domyślania się za skarżącego, że przez naruszenie przepisów „składowych” mogło dojść do kwalifikowanego pogwałcenia niewskazanych w skardze przepisów ustawy zasiłkowej, które były podstawą kontestowanego osądu odwołania. W szczególności, autorka skargi - w całkowitym i zupełnym oderwaniu od przedmiotu osądu odwołania od decyzji odmawiającej prawa do zasiłku chorobowego - zarzuciła „rażąco błędną” wykładnię przepisów „składowych”, bez jakiegokolwiek nawiązania do istoty sprawy oraz konkretnych przepisów ustawy zasiłkowej, które miałyby i to w sposób kwalifikowany naruszyć Sąd drugiej instancji. W szczególności zupełnie nieczytelna, niezrozumiała i oczywiście chybiona okazała się argumentacja skargi w zakresie zarzutu doprowadzenia „do nieokreśloności i wydłużania terminu przedawnienia składek a wydanie decyzji wymiarowej byłoby możliwe w każdym czasie, ponieważ zostaje przesunięty początek biegu terminu przedawnienia zobowiązania”. Takie uzasadnienie skargi w żadnym stopniu nie przystawało do przedmiotu kontestowanego osądu, który negatywnie zweryfikował odwołanie w sprawie zasiłkowej, a nie odwołanie od bliżej nieokreślonej decyzji „wymiarowej”. Końcowo i konkretnie rzecz ujmując, brak zarzutów naruszenia jakichkolwiek przepisów ustawy zasiłkowej oraz argumentów o kwalifikowanej niezgodności z tymi podstawowymi przepisami prawa materialnego stanowiącymi podstawę prawomocnego negatywnego osądu odwołania skarżącego od niekorzystnej decyzji zasiłkowej, wykluczał procesową możliwość i potrzebę weryfikacji w istocie rzeczy bezpodstawnie zaskarżonego wyroku, któremu autorka skargi nie zarzuciła adekwatnych podstaw zaskarżenia i kwalifikowanych wad dokonanego osądu odwołania od negatywnej decyzji zasiłkowej. W konsekwencji wyrok wydany w sprawie z odwołania od negatywnej decyzji zasiłkowej nie mógł i nie podlegał weryfikacji ze skargi na jego niezgodność z prawem z powodu lub z uzasadnieniem naruszenia jedynie przepisów „w sprawie zasad i trybu rozliczania składek” w prawomocnie osądzonej sprawie o zasiłek chorobowy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy w zgodzie z art. 424⁹ k.p.c. oddalił bezpodstawną i bezzasadną skargę, która nie zawierała jakichkolwiek zarzutów naruszenia przepisów ustawy zasiłkowej, które stanowiły „zasadniczą” podstawę prawną kontestowanego wyrokowania w sprawie z odwołania od negatywnej decyzji zasiłkowej.

eb